

Streszczenie

Przedmiotem rozważań niniejszej pracy są cechy konstytutywne terminów zawitych, zasady ich działania oraz wpływ różnych zdarzeń na ich bieg. Założeniem pracy jest wyjaśnienie kiedy ustawodawca powinien sięgać po terminy zawite przy ograniczaniu w czasie praw podmiotowych i ukazanie surowych konsekwencji ich zastosowania, a także pogłębiona analiza w zakresie kompetencji stron przy regulowaniu w umowie klauzul, które mają w założeniu spełniać cele terminów zawitych. W szczególności praca doktorska odnosi się do genezy terminów zawitych i zawiera ocenę istniejącego w doktrynie poglądu: terminy zawite realizują interes publiczny, z kolei przedawnienie interes prywatny. Ukazuje też kierunki ustawodawcze przyjmowane na przestrzeni dziesięcioleci oraz ich znaczenie dla rozumienia istoty terminów zawitych i właściwego odczytania przez ustawodawcę celu dla jakich powinny one być wykorzystywane.

Teza, którą autor stara się obronić w niniejszej rozprawie, jest przyjęcie, że cechami konstytutywnymi terminu zawitego determinującymi jego istotę są przedmiot oraz skutki upływu, a ponadto że cechy te wynikają z przepisów prawa bezwzględnie obowiązującego, wobec czego strony nie mają swobody ustanawiania, kształtowania i moderowania tych cech za wyjątkiem przypadków wyraźnie wskazanych w przepisach prawa. Uzasadnienie postawionej tezy zostało przedstawione w sześciu rozdziałach. Autor wyszedł od genezy terminów zawitych, gdzie przedstawił poglądy doktryny i orzecznictwa na temat przyczyn, z jakich ustawodawca powinien decydować się na ograniczenie określonego uprawnienia terminem zawitym. Odrębnie omówione zostały przyczyny, dla których strony stosunku cywilnoprawnego decydują się na czasowe ograniczanie dochodzenia uprawnień ustanowionych w umowie. Jako bazę służącą do rozważań komparatystycznych wybrano prawo niemieckie, austriackie, włoskie oraz holenderskie. Szeroko przedstawione zostały wskazane powyżej cechy konstytutywne terminów zawitych oraz opowiedziano się za niedopuszczalnością kreowania przez strony w umowie terminów zawitych. W ramach charakterystyki terminów zawitych omówiono także zasady rządzące biegiem tych terminów. Ostatni rozdział jest przedmiotem rozważań na temat możliwości wpływania na bieg terminów zawitych. Przedstawiono znaczenie cech konstytutywnych terminów zawitych przy ocenie dopuszczalności ich moderacji. Zakres rozważań objął kwestię stosowania analogii do przedawnienia i zakresu jej stosowania.

Abstract

The subject matter of this dissertation are the substantive features of expiration date, the principles of their operation and the impact of various events on their course. The assumption of the dissertation is to explain when the legislator should use the expiration date for limiting the rights in time and to explain the strict consequences of such a choice, as well as deep analysis of the competences of the parties when regulating clauses in the contract that are supposed to meet the objectives of the limitation periods. In particular, the dissertation refers to the genesis of the expiration date and contains an assessment of the opinion existing in the doctrine: expiration date limits refer to the public interest, while the limitation period concerns the private interest. It also shows the legislative directions adopted over the decades and their importance for understanding the essence of expiration date and the proper understanding by the legislator of the purpose for which they should be used.

The thesis which the author seeks to defend in the dissertation is that the substantive features of a expiration date determining its essence are the subject-matter and effects of its passage, and moreover that these features result from mandatory law, so that the parties are not free to establish, shape and moderate these features except for the cases expressly indicated by law. The arguments for this thesis are presented in six chapters. The author started from the genesis of expiration date and presented the views of doctrine like also jurisprudence on the reasons why the legislator should decide to limit a specific right with a fixed term. The reasons why the parties decide to temporarily limit the exercise of the rights established in the contract were discussed separately. German, Austrian, Italian and Dutch law were chosen as the basis for comparative analysis. There is a wide presentation of the above-mentioned substantive features of the expiration date with arguments for the inadmissibility to create expiration date in the contract. The rules governing the course of expiration date are also discussed as a part of their characteristics. The last chapter is the subject of reflection on the possibility of influencing the course of expiration date. There is a presentation of significance of the expiration date's substantive features when assessing the admissibility of their moderation. The scope of the considerations included the issue of analogical application to the limitation period and the scope of its application.